

Sygn. akt I Ns 76-78/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 stycznia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Mogilnie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSR Karolina Pawlik

Protokolant sekr. sąd. Sylwia Badtke

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 grudnia 2016 roku w M.

sprawy z wniosku M. D. PESEL (...), zam. ul. (...), (...)-(...) S.

z uczestnictwem L. Ś. (1) PESEL (...), W. K. PESEL (...) i P. K. (1) PESEL (...)

o stwierdzenie nabycia spadku

Postanawia:

1. Stwierdzić, że spadek po S. K., zmarłym dnia 13 stycznia 1993 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym w miejscowości W., na podstawie ustawy nabyła żona I. K. w 1/4 części spadku oraz dzieci P. K. (1), M. K. (1), L. Ś. (1), W. K. i M. D. – każdy z nich w 3/20 częściach spadku.
2. Stwierdzić, że wchodzący w skład spadku po S. K. udział w gospodarstwie rolnym, położonym w miejscowości W., zapisanym w księdze wieczystej (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Mogilnie na podstawie ustawy nabyła żona I. K. w 1/4 części oraz dzieci P. K. (1), M. K. (1), W. K. i M. D. – każdy z nich w 3/16 częściach.
3. Stwierdzić, że spadek po M. K. (1) zmarłej dnia 11 czerwca 1995 roku w J., ostatnio stale zamieszkałej w miejscowości W. na podstawie ustawy nabyła Matka I. K. w 1/2 części spadku oraz rodzeństwo: P. K. (1), L. Ś. (1), W. K. i M. D. – każdy z nich w 1/8 części spadku.
4. Stwierdzić, że wchodzący w skład spadku po M. K. (1) udział w gospodarstwie rolnym, położonym w miejscowości W., zapisanym w księdze wieczystej (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Mogilnie na podstawie ustawy nabyła matka I. K. w 1/2 części spadku oraz rodzeństwo: P. K. (1), W. K. i M. D. - każdy z nich w 1/6 części.
5. Stwierdzić, że spadek po I. K. zmarłej dnia 24 października 2009 roku w I., ostatnio stale zamieszkałej w miejscowości W. na podstawie ustawy nabyły dzieci: P. K. (1), L. Ś. (1), W. K. i M. D. – każdy z nich w 1/4 części spadku.
6. Stwierdzić, że wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 76-78/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. D. złożyła do Sądu Rejonowego w Mogilnie wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po rodzicach S. i I. K. oraz siostrze M. K. (1). W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni podała, że zmarli nie pozostawili testamentów a w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne o powierzchni 12,5228 ha położone w miejscowości W., zapisane w księdze wieczystej (...). Jako uczestników postępowania wnioskodawczyni podała rodzeństwo: L. Ś. (1), W. K. i P. K. (1) i

wskazała, że wszyscy spadkobiercy ustawowi spełniają przesłanki do dziedziczenia gospodarstwa rolnego.

Uczestniczki postępowania L. Ś. (1) i W. K. nie wniosły pisemnej odpowiedzi na wnioski, na rozprawie wnioski poparły. Uczestnik P. K. (1) wnioskowi również nie sprzeciwił się, jednakże podniósł w toku procesu, że uczestniczka L. Ś. (1) nie spełnia kryteriów ustawowych do dziedziczenia gospodarstwa rolnego po zmarłym ojcu i siostrze, bowiem w chwili ich śmierci nie zamieszkiwała w spadkowym gospodarstwie, nie pracowała w nim stale ani też w innym gospodarstwie i nie ma wykształcenia rolniczego. Uczestniczka L. Ś. (1) podnosiła w toku sprawy, że pracowała w spadkowym gospodarstwie rolnym w dacie śmierci ojca i siostry.

W roku postępowania wnioskodawczyni oraz uczestnicy podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska.

Sąd ustalił, co następuje:

S. K. zmarł w dniu 13 stycznia 1993 roku w S., przed śmiercią stale zamieszkiwał w miejscowości W.. W chwili śmierci był żonaty z I. K.. Małżonkowie K. nie byli w separacji i nie toczyło się postępowanie o rozwiązanie ich małżeństwa przez rozwód. S. i I. K. z małżeństwa mieli dzieci: M. K. (1), wnioskodawczynią M. D. oraz uczestników postępowania P. K. (1), L. Ś. (1) i W. K.. Małżonkowie K. nie mieli dzieci pozamałżeńskich i adoptowanych.

M. K. (1) zmarła w dniu 11 czerwca 1995 roku w miejscowości J., przed śmiercią stale zamieszkiwała z rodzicami w miejscowości W.. Była bezdzietną panną.

I. K. zmarła będąc wdową w dniu 24 października 2009 roku w I., ostatnio stale zamieszkiwała w miejscowości W..

S., M. i I. K. nie pozostawili testamentów, wnioskodawczyni ani uczestnicy postępowania nie składali oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku, nie zrzekli się dziedziczenia po zmarłych, nie zostali też wydziedziczeni.

Małżonkowie S. i I. K. byli właścicielami na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej zabudowanej nieruchomości rolnej o powierzchni 12.5228 ha, położonej w miejscowości W. gmina S., zapisanej w księdze wieczystej (...). prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Mogilnie.

Dowód: odpisy skrócone aktów stanu cywilnego k. 4-10;

odpis z księgi wieczystej k. 11;

zapewnienie spadkowe złożone przez wnioskodawczynią na rozprawie w dniu 11.05.2015r.

zeznania uczestników postępowania złożone na rozprawie w dniu 11.05.2015r.

W spadkowym gospodarstwie rolnym w chwili śmierci S. K. zamieszkiwała i pracowała jego żona I. K., córki M., W. i M. oraz syn P.. Wnioskodawczyni M. D. w chwili śmierci ojca uczęszczała jeszcze do szkoły.

Uczestniczka postępowania L. Ś. (1) w 1992 roku wyszła za mąż i wyprowadziła się z domu rodzinnego we W., powróciła tam w 1997 roku po rozstaniu z mężem. Uczestniczka L. Ś. (1) w 1994 roku urodziła dziecko, w latach 1992-1997 dorywczo pomagała w gospodarstwie rodziców w okresie żniw i wybierania ziemniaków i buraków.

W dacie śmierci M. K. (1) w spadkowym gospodarstwie rolnym zamieszkiwała i pracowała jej matka I. K., siostra M. oraz brat P..

Uczestniczka postępowania W. K. od 1995 roku stale pracuje w gospodarstwie rolnym męża.

Wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania nie posiadają wykształcenia rolniczego, w chwili śmierci S. i M. K. (1) nie byli osobami małoletnimi, ani też osobami trwale niezdolnymi do pracy.

Wnioskodawczyni M. D. w 1998 roku wyszła za mąż i od momentu zamążpójścia pracuje w gospodarstwie rolnym męża.

Dowód: dokumentacja dotycząca wykształcenia i zatrudnienia uczestnika P. K. (1) k. 79-82, 93;

dokumentacja dotycząca zatrudnienia uczestniczki L. Ś. (1) k. 102-103;

fotografie k. 104;

zeznania świadków: R. K. k. 46, G. Ł. k. 46-47, G. J. k. 47-48, U. J. k. 48, A. B. k. 66-67, J. B. k. 67, J. W. k. 68, W. Ś. k. 68-69, J. S. k. 69, J. K. k. 84, S. T. k. 85, H. R. k. 86, G. W. k. 86-87;

zeznania wnioskodawczyni M. D. k. 95;

zeznania uczestników postępowania W. K. k. 96, L. Ś. (1) k. 97, P. K. (1) k. 97-98.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o wymienione wyżej dowody z dokumentów, zeznania świadków oraz stron postępowania. Wiarygodność zgromadzonych dowodów z dokumentów nie budziła żadnych wątpliwości Sądu, również zeznania świadków oraz stron. Sąd wskazuje, że pewne nieścisłości w zeznaniach świadków nie wpływają na ocenę ich wiarygodności a jedynie są wynikiem upływu czasu od momentu zdarzeń, na okoliczność których świadkowie składali zeznania. W kwestiach kluczowych, mających zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy zeznania te były spójne i wzajemnie się potwierdzały i uzupełniały.

Zgodnie z art. 926 § 1 i 2 kc powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu;

dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

Niewątpliwie S., M. i I. K. testamentów nie pozostawili.

W myśl art. 931 § 1 kc w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek, dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

S. K. bezsprzecznie w chwili śmierci był żonaty i miał dzieci- wnioskodawczynię, uczestników postępowania oraz nieżyjącą już M. K. (1).

W tak przedstawiających się okolicznościach Sąd w punkcie pierwszym postanowienia na podstawie art. 931 § 1 kc stwierdził, że spadek po S. K., zmarłym dnia 13 stycznia 1993 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym w miejscowości W. na podstawie ustawy nabyła żona I. K. w 1/4 części spadku oraz dzieci: P. K. (1), M. K. (1), L. Ś. (1), W. K. i M. D. - każdy z nich w 3/20 częściach spadku.

Zgodnie z art. 932 § 3 kc w braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych. W § 4 tego przepisu wskazano, że jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych.

Niewątpliwie M. K. (1) zmarła jako bezdzietna panna, w chwili jej śmierci nie żył już jej ojciec, żyła matka oraz rodzeństwo- wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania.

Wobec powyższego Sąd w punkcie trzecim postanowienia na podstawie art. 932 § 3 i 4 kc stwierdził, że spadek po M. K. (1), zmarłej dnia 11 czerwca 1995 roku w J., ostatnio stale zamieszkałej w miejscowości W. na podstawie ustawy nabyła matka I. K. w 1/2 części spadku oraz rodzeństwo: P. K. (1), L. Ś. (1), W. K. i M. D.- każdy z nich w 1/8 części spadku.

Z kolei I. K. umierała będąc wdową, pozostawiła czwórkę dzieci- wnioskodawczynię oraz uczestników postępowania.

W tych okolicznościach Sąd na podstawie art. 931 § 1 kc w punkcie piątym postanowienia stwierdził, że spadek po I. K., zmarłej dnia 24 października 2009 roku w I., ostatnio stale zamieszkałej w miejscowości W. na podstawie ustawy nabyły dzieci: P. K. (1), L. Ś. (1), W. K. i M. D.- każdy z nich w 1/4 części spadku.

Spór w sprawie dotyczył ustalenia kręgu osób uprawnionych do dziedziczenia gospodarstwa rolnego wchodzącego w skład spadku.

Zgodnie z treścią art. 1059 kc obowiązującego do dnia 14 lutego 2001 roku, spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) stale pracują bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) mają przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, albo
- 3) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 4) są trwale niezdolni do pracy.

Powyższy przepis utracił moc z dniem 14 lutego 2001 r. w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od dnia 14 lutego 2001 roku, na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2001 roku, sygn. akt P. 4/99 (Dz.U. poz. 91).

Zgodnie z powyższym w niniejszej sprawie art. 1059 kc zastosowanie znajduje do spadku po S. K. i M. K. (2), gdyż otwarte one zostały przed dniem 14 lutego 2001 roku.

Niewątpliwie w skład spadku po S. K. wchodzi udział w gospodarstwie rolnym opisanym w stanie faktycznym sprawy. W dacie śmierci S. K. jego żona oraz dzieci nie mieli przygotowania zawodowego do prowadzenia gospodarstwa rolnego, nie byli osobami trwale niezdolnymi do pracy. Wnioskodawczyni pobierała naukę w szkole. W gospodarstwie tym pracowała wówczas żona spadkodawcy oraz wszystkie dzieci, za wyjątkiem uczestniczki postępowania L. Ś. (1). W sprawie zostało bezspornie wykazane, że uczestniczka w latach 1992-1997 nie zamieszkiwała w spadkowym gospodarstwie (okoliczność tę uczestniczka przyznała w swoich zeznaniach), nie pracowała stale przy produkcji rolnej a jej pomoc w pracach w spadkowym gospodarstwie nie może być uznana za stałą pracę. Niewątpliwie uczestniczka przyjeżdżała do spadkowego gospodarstwa i tę pomoc świadczyła, jednakże była to pomoc doraźna, związana ze żniwami czy wykopkami. Sąd podziela stanowisko prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (V CSK 41/13, I CSK 579/13), w którym wskazuje się, że stałość pracy w jakimkolwiek gospodarstwie rolnym (niekoniecznie spadkowym) musi wynikać z okresu świadczenia tej pracy.

Z tego względu Sąd w oparciu o art. 931 § 1 kc w zw. z art. 1059 kc stwierdził w punkcie drugim postanowienia, że wchodzący w skład spadku po S. K. udział w gospodarstwie rolnym, położonym w miejscowości W. gmina S., zapisanym w księdze wieczystej (...). prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Mogilnie na podstawie ustawy nabyła żona I. K. w 1/4 części spadku oraz dzieci: P. K. (1), M. K. (1), W. K. i M. D. - każdy z nich w 3/16 częściach.

W dacie śmierci M. K. (1) jej matka oraz rodzeństwo nie mieli przygotowania zawodowego do prowadzenia gospodarstwa rolnego, nie byli osobami trwale niezdolnymi do pracy. W gospodarstwie tym pracowała wówczas matka spadkodawczyni oraz rodzeństwo P. K. (1) i M. D.. Uczestniczka postępowania W. K. pracowała wówczas stale w

gospodarstwie rolnym swojego męża. Uczestniczka L. Ś. (1) w latach 1992-1997 nie pracowała stale przy produkcji rolnej, w tym w spadkowym gospodarstwie rolnym (stan opisany wyżej).

Dlatego też Sąd w punkcie czwartym postanowienia w oparciu o art. 932 § 3 i 4 kc w zw. z art. 1059 kc stwierdził, że wchodzący w skład spadku po M. K. (1) udział w gospodarstwie rolnym, położonym w miejscowości W. gmina S., zapisanym w księdze wieczystej (...). prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Mogilnie na podstawie ustawy nabyła matka I. K. w 1/2 części spadku oraz rodzeństwo: P. K. (1), W. K. i M. D. - każdy z nich w 1/6 części.

Sąd wskazuje, że postępowanie dowodowe nie wykazało, by uczestnik postępowania P. K. (1) w dacie śmierci ojca i siostry nie pracował w spadkowym gospodarstwie, jego przerwy w tej pracy spowodowane inną pracą zawodową miały miejsce dopiero po śmierci M. K. (1).

Stosownie do treści art. 520 § 1 kpc Sąd stwierdził, że wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Sąd uznał, że interesy stron co do samego stwierdzenia nabycia spadku sprzeczne nie były, jedynie pomiędzy uczestnikami P. K. (1) i L. Ś. (1) pojawił się spór co do tego, czy uczestniczka spełnia ustawowe kryteria do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, które zresztą Sąd ma obowiązek ustalić z urzędu. Wobec tego Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie art. 520 § 2 i 3 kpc.

SSR Karolina Pawlik

ZARZĄDZENIE

1. Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć:

- pełnomocnikowi uczestniczki postępowania L. Ś.;

- pełnomocnikowi uczestnika postępowania P. K..

2. Z apelacją lub za 14 dni.

M., 30.01.2017r.

SSR Karolina Pawlik